

1818

Παρατηρήσεις Γερμανοῦτινος περὶ τῆς Ἀγγλικῆς φιλολο-
γίας κατὰ τὸ 1815 ἔτος· ἀπόσπασμα ἐκ τῶν γενικῶν
γεωγραφικῶν ἐφημερίδων, ἐκδιδόμενων παρὰ Κυρίου Ε.
Ι. Βέρτουχ. (Allgemeine geographische Ephemeriden;
verfasset von einer gesellschaft Gelehrten, und heraus-
gegeben von Dr. E. I. Bertuch. XLIX. Bandes zweytes
Stück. Februar 1816. Weimar.)

Ἐκ Λόνδρας τὴν 18. Αὐγούστου 1815.

Καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν βλέπει τις ἐνταῦθα τὴν μετὰ προ-
τίμησεως ἀγάπην τῶν Ἀγγλων πρὸς τὰ ἀρχαῖα, διότι ὄντες
ὀλίγον νεωτεροκοιοί, δὲν ἔχουσι κάμμιαν κλίσιν πρὸς τὰ και-
νοφανῆ τῶν πραγμάτων παραδείγματα (mode)· ἡ νεολαία
ἀπομακρύνεται μὲν πρὸς καιρὸν ἀπὸ τῶν γενικῶν τοῦ ἔθνους
χαρακτῆρα, δέχεται ὁμως μὲ σέβας τὴν κλίσιν τῶν γεροντο-
τέρων, καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ περιέλθωσι τὰ αὐτὰ τῆς μαθήσεως
πέδια, τῶν ὁποίων τὸ εὐκαρπον καὶ ὠραῖον διεφθίμζον οἱ
πατέρες αὐτῶν. Καὶ ἐνῷ τῆς Γερμανίας ἡ νεολαία καταθλί-
βεται εἰς τὰ διδασκαλεῖα μὲ τὴν διδαχὴν τῶν γλωσσῶν καὶ
ἐπιστημῶν, καὶ ἐνῷ ἐκεῖ εἰσάγονται κατὰ καιροὺς νέα διδα-
σκαλίας συστήματα (Unterrichtssysteme), τὰ τρία Βρετανικὰ
ἔθνη, καὶ ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς λοιποὺς οἱ Ἀγγλοὶ, μετήλ-
λαξαν ὀλίγον τὸ εἶδος τῆς διδαχῆς τῶν εἰς τὰ δημόσια σχο-
λεῖα, ἀκόμη καὶ νῦν, ὥς πρὸ ἑκατονταετηρίδων ἡ πρώτη
ἐνασχόλησις τῶν Ἀγγλων μαθητῶν εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τῶν
Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων, καὶ ἡ ἐκτέθησις τῶν
ποιητῶν· διὸ κάμμία ἀπορία ἂν καὶ νῦν, ὥς πρότερον, τὰ παι-
δικὰ τῆς ἀναγνώσεως εἶναι οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι συγγρα-
φεῖς· κατ' ἔξοχὴν ὁμως πρότιμοὺν τοὺς Ἕλληνας. Πόσον μα-
κρὰν τοῦτο ἐκτείνεται μέχρι τῆς σήμερον, καὶ πόσον ὅλοι οἱ
Ἀγγλοὶ κοινῶς ὄχι μόνον, ὥς οἱ λοιποὶ γέγονται καὶ ἐκτι-

μῶσι τοὺς Ἑλλήνας συγγραφεῖς, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τοὺς ἀναγινώσκουν καὶ τοὺς σπουδάζουν, τὰ ξένα ἔθνη ἔχουσι περὶ τούτου ἀτελεσάτας ἰδέας: ὅ,τι εἶναι Ἑλληνικὸν τὸ ἀποβροφῶν περιέργως, τὸ εἰσάγουν, συζητοῦν, μετατυπῶνουν, καὶ μὲ ἀδράν τιμὴν πληροῦνουν, καὶ εἰς τὰς περισσότεράς βιβλιοθήκας κατὰ πρόσωπον βάζουν, καὶ διὰ τῶν πολυτελεσέων δεσμιμάτων τὸ ἀποκαθιστάνουν ωραιότερον καὶ ἐπιθυμητότερον εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν· διὰ αὐτὴν ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ Ἀγγλοὶ περιέρχονται τόσον συνεχῶς τὴν Ἑλλάδα. Πόσα πολύτιμα Ἑλλάδος περιηγήσεως συγγράμματα δὲν ἐξεδόθησαν εἰς Ἀγγλίαν εἰς διάστημα ἑξ ἡ ἑπτά μόνον χρόνων!!!

Κατὰ τὸν τρέχοντα ἑνιαυτὸν ἡ Ἀγγλικὴ φιλολογία προμηνύει τὸν αὐτὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἔρωτα; ὅς τις διεδόθη καὶ μεταξὺ γυναικῶν διὰ τῆς ποιητικῆς τοῦ Λόρδου Βύρονος (Byron), ὁ ὁποῖος εἶναι τὴν σήμερον ὁ ἀγαπητότερος ποιητής· Ἐπειδὴ οὗτος ὁ Λόρδος πρὸ ὀλίγου ἐπιστρέψας ἐκείθεν μεταφέρει τὰς περισσότερας σκηνὰς τῶν ποιημάτων του εἰς τὴν Ἑλλάδα· τοῦ δὲ ποτὲ συνοδοιπόρου αὐτοῦ Χόδχούσσι, τὸ σύγγραμμα ἐμετατυπώθη ἐκ δευτέρου· τοῦτο τὸ περὶ Ἑλλάδος σύγγραμμα εἶναι ἱκανῶς γνωστὸν καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ τῆς μεταφράσεως.

Τοῦτον τὸν χρόνον ἐφάνη ἐν ἄλλῳ σύγγραμμῳ περὶ Ἑλλάδος ἔτι μᾶλλον διδακτικότερον, ἢ Περιήγησις τῶν Ἰονικῶν νήσων, τῆς Ἀλβανίας, Θεσσαλίας, Μακεδονίας κ. τ. λ. κατὰ τὸ 1812 καὶ 1813 ἔτος ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Χόλλανδ· ὅλον τὸ ἔθνος γενικῶς νομίζουσιν τοῦτο, ὡς ἀξιολόγον καὶ διδακτικώτατον σύγγραμμα περὶ τῆς νέας Ἑλλάδος· ὁ συγγραφεὺς ἐπαρτήρησεν ἐξαιρέτως τὰ τῆς φυσικῆς ἰστορίας, ἣτις μέχρι τοῦδε ἡμελεῖτο παρὰ πάντων τῶν περιηγητῶν. Τὸ περιεργώτερον ὅμως εἶναι τὰ ὅσα διηγεῖται περὶ τοῦ Ἀλή-πασα τοῦ νῦν δυνάσου τῆς Ἀλβανίας, εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν αὐλὴν διέτριφεν ἱκανὸν χρόνον.

Ὁ ἴδιος συγγραφεὺς αὖ καὶ τῆς ζωγραφικῆς εἰδήμων ἐπλούτισε τὴν περιήγησίν του μὲ 12. εἰκονογραφίας τῶν ἀξιωματικῶν ὄψεων τῶν ἀνω ριβέντων τόπων· ἡ ὁδοιπορία του ἦτο πάντῃ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν συνειθισμένην· ἐπέθεώρησε πολλοὺς τόπους, τοὺς ὁποῖους οὐδεὶς τῶν νεωτέρων περιηγητῶν ἐπάτησεν. Εἶχε σκοπὸν νὰ διατρίψῃ μερικὸν χρόνον εἰς

τὴν Σαρδηνίαν, πλὴν αἱ περιβάσεις τὸν ἐμπόδισαν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἔφεσιν· αὕτη ἡ νῆσος; τὴν σήμερον ἄγνωσι γῇ (terra incognita), εἶναι κατ' ἐξοχὴν περιέργος εἰς τοὺς ὀρυκτολόγους, καὶ τὸ ἐν Καγλιαρίῳ Μουσεῖον ἐλκύει ἤδη τὴν περιέργειαν αὐτῶν. Τίποτε δὲν φαίνεται παραξενώτερον εἰς τὸν ξένον περιηγητὴν παρὰ ἡ ἀγριότης τῶν Σαρδηνικῶν χωριατῶν· ἡ διοίκησις δὲν ἔχει ἱκανὴν δύναμιν νὰ συνάξῃ τὴν δεσμοφορίαν παρὰ τῶν ἐγκατοίκων· καὶ ἔτι ὀλιγωτέραν τοῦ νὰ μεταβάλῃ τὴν κατάστασίν των· καὶ ὅλας τὰς τωρινὰς πολιτικὰς μεταβολὰς ἡ Σαρδηνία ἔμεινεν ἀτάραχος· καὶ μ' ὅλον ὅτι μεγάλη, εἶναι ὅμως ἄγνωσι νῆσος; καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπισκέπτεται παρὰ τῶν Βαρβαρίσκων. Δίδει νεωτάτας εἰδήσεις περὶ τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τῶν Ἰωαννίνων; ὁμοίως καὶ περὶ τῶν πεπαιδευμένων τῆς νῦν Ἑλλάδος· οὗτοι παραπονοῦνται εἰς ἄκρον διὰ τὴν ἀγνώμοσύνην τῶν Εὐρωπαίων δι' ὅλας τὰς εὐεργεσίας; τὰς ὁποίας ἔλαβον καὶ λαμβάνουν ὠφελοῦμενοι ἀπὸ τὰς τέχνας καὶ τὰ συγγράμματα τῶν προγόνων των Ἑλλήνων. „ Ἡ νῦν Εὐρώπη, λέγουν; ἤθελεν εἶναι μηδὲν ἄνευ τεχνῶν, διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματος τῶν ποτὲ μεγάλων Ἑλλήνων. Οἱ νῦν Ἕλληνες κατέχουσιν ἀκόμη τὴν ἱκανότητα τοῦ νὰ κατὰσθῶσι ποτὲ ἐν παιδείᾳ μεγάλοι ἄνδρες; τοὺς λείπουσιν ὅμως αἱ περιβάσεις; διὰ νὰ δειξοῦσι τὰ λαμπρά των φυσικὰ προτερήματα κτλ.“ Αὕτη ἡ νομιζομένη ἀγναμοσύνη τῆς φωτισμένης Εὐρώπης εἶναι τὸ ἀγαπητότατον θέμα καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Εἶναι ἀξιόλογοι αἱ εἰδήσεις τοῦ ἱατροῦ Χόλλανδ περὶ τῶν βράχων καὶ Μονάσιων τῶν Μετεώρων, περὶ τῆς περιφημοῦ κοιλάδος τῶν Τέμπων; περὶ τῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Θερμοπυλῶν, Δελφῶν, Θηβῶν, Ἀθηνῶν κ. τ. λ.· ὅλους τοὺς τοποὺς ἐπεβάρησε μὲ ἄνεσιν καὶ φιλοσόφικὴν παρατήρησιν, ὡς ἄνθρωπος εἰδήμων καὶ ὀξύρους.

Περὶ τῶν Μαρμάρων ἁπὸ τοῦ Λόρδος Ἐλγνῆος ἔφερεν ἐν ταῦθα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα (περὶ τῶν ὁποίων ἡ Γερμανία ἔχει πρὸ πολλοῦ ἤδη ἱκανὴν πληροφορίαν) ἀνανεώσῃ εἰς τὴν βουλὴν πρὸ μικροῦ ἡ φιλονεκία ἐλκύουσα διπλάσιως τὴν περιέργειαν τῶν ἀρχαιολόγων καὶ φιλοτεχνητῶν. Τὸ ἔθνος ἡγέραςεν αὐτὰ ἀπὸ τὸν Λόρδον διὰ 75. χιλιάδων ὀλλανδικὰ χρυσᾶ, ὅπως τεθῶσιν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Μουσεῖον· τῶρα ὅμως εὕρισκον-

ται εἰς εὐτελεῖ ἀποθήκην γεμάτα ἀπὸ λάσπην καὶ σκόνην· ὅτι δὲ τῶ ὄντι εὐρίσκονται ἐνταῦθα ἀληθῆ λείψανα τῶν ἔργων τοῦ ἀθανάτου Φειδίου, μαρτυροῦσι δύο ἀξιοῖπτοι μάρτυρες εἰδήμονες τῶν τοιούτων, δηλαδή ὁ περίφημος Οὐϊσκόντιος (Visconti) ἐκ Παρισίων, καὶ ὁ Βέστης (West) ἔφορος τῆς βασιλικῆς ζωγραφικῆς Ἀκαδημίας ἐν Λονδίῳ. Ὁ Οὐϊσκόντιος λέγει εἰς τὴν ἐπιστολὴν του, ὅτι προτοῦ νὰ ἴδῃ ταῦτα τὰ εἰς Λόνδρον λείψανα δὲν ἐδύνατο νὰ πιστοποιηθῇ, ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι τεχνίται ἦσαν εἰς κατάσασιν νὰ ἐργάζωνται τὰ μάρμαρα τόσον εὐκόλως καὶ ἀδιάσως. Εἶναι γνωστὸν πόσον πικρῶς κατηγοροῦν τὸν Λόρδον Ἑλγῆνον οἱ ἴδιοι Ἀγγλοὶ καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ Λόρδος Βύρων, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, οἵτινες περιῆλθον νεωστὶ τὴν Ἑλλάδα· οὗτοι ἐπονομάζουσιν αὐτὸν ῥητῶς ἀναίσχυντον κλέπτην, λέγοντες τὰ ἐξ ἀμάξης κατ' αὐτοῦ (*). πρέπει ὅμως νὰ ἀκούσῃ τις ὅτι ἀπολογούμενος ὁ Λορ. Ἑλγ. λέγει εἰς τὴν ἀναφοράν του· "Οἱ Τοῦρκοι ἀδιαφοροῦσι καὶ κατασκάπτουν διαπαντὸς τὰ πολυτίμητα ἐκεῖνα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος· ὅταν ἐφθάσεν ὁ ἴδιος εἰς Ἀθήνας δὲν ἐδύνατο νὰ εὕρῃ πλέον ἀπειρα πρᾶγματα, περὶ τῶν ὁποίων ἀμίλησαν οἱ πρὸ αὐτοῦ

(*) Οἱ Ἀγγλοὶ περιηγηταὶ δὲν παύουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ζηλιτεύωσι τὸν Λορ. Ἑλγῆνον διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῶν λειψάνων τῆς Ἑλληνικῆς εὐτεχνίας, ὅχι βέβαια δι' εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' ἐπειδὴ περιερχόμενοι τὴν Ἑλλάδα δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι ταῦτα τὰ θαυμάσια ἔργα τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν τόπον αὐτὸν, ὅπου ἐγεννήθησαν, ὅπως εὐφρανθῶσι μετὰ τὴν κατὰ τόπον θῆσαν αὐτῶν, ἀνταμειδόμενοι τρόπον τινα ὑπὲρ τῶν κόπων τῆς περιηγήσεως. Ὅθεν ἐσχάτως ὁ Ἀγγλὸς περιηγητὴς χιλιάρχος Ρ. Φ. ἐσχύρηνσε τὸ παρὸν ἐπέγραμμα, αἰνιττόμενος τὸ ὀρολόγιον, τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν ὁ Λορ. Ἑλ. εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, στήσας αὐτὸ ἐφ' ἐνὸς πύργου πρὸς ἀνταμειδῆν τῶν μαρμάρων.

Δῶρον Ἀθηναίαις ἐπίτηδες ἔδωκε κάκιστος

Κλέπτης, ὃς σεμνῆς δῶμ' ἐσύλησε θεῶς,

Τοῦ γὰρ ἀναιδείας αἰώνιον ἐστὶ τροπαῖον

Πύργος, ὅπου στήκει σήματα λαμπρὰ χρόνου·

Ἦρῶν γὰρ ποσάκις λιγύφθογγος ἀκούεται αὐδῇ,

Δὴ τότε ἀναμνησεί ἔργ' ἀθέμιτα Σκότου.

αἰκίς.

Ὁ Μεταφρ.

περιηγηταί· ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι κατέθραυσαν τὰ μάρμαρα διὰ τὸ λευκὸν καὶ σερεὸν αὐτῶν καὶ τὰ ἐκοπάνισαν διὰ νὰ λευκάνωσι μὲ αὐτὰ τὰ τείχη τῶν νέων οἰκῶν· δὲν εἶναι ἄρα ὠφέλιμον πρὸς καλὸν τῆς τέχνης νὰ γλυτῶσῃ τις τοιαῦτα ἀξιώλογα πράγματα ἀπὸ τὴν βεβαίαν φθοράν·; Οἱ Ἄγγλοι τεχνίται σπουδάζουσιν ἤδη ἐπιμελῶς ταύτας τὰς ἀρχαιοτάτας· ὅταν ὅμως καθαρισθῶσι καλῶς, καὶ κατὰ τάξιν τεθῶσι, καὶ ἐξηγηθῶσι, τότε θέλει φανῇ πλέον, ὅποιαν ἐκδούλευσιν ἔκαμνεν ὁ Δόρδος Ἑλγ. εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του καὶ κοινῶς εἰς ὅλην τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, καὶ πόσον ἀνίητος εἶναι ἡ κατακραυγὴ, τὴν ὅποιαν ὀλιγόφρονες ἄνθρωποι ἔκαμνον κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν νομιζομένην κλοπὴν.

Ἡ εἰς τὴν Εὐρώπην εὐεργετικὴ ἐπιρροή, τὴν ὅποιαν εἶχεν ἡ Ἑλλάς πρὸ τεσσάρων μέχρι πέντε ἑκατονταετηρίδων καὶ ἔντευσεν, καὶ τὸ ὄφελος, τὸ ὅποτον ἀκόμη διαδίδει, ἐνβουσίασε τὸν κύριον Χαυγάρθιν (Haygarth) νὰ συνθέσῃ ποιήματι ἐπονομαζόμενον Ἑλλάς· εἰς αὐτὸ εὐρίσκονται ἅπειρα ἁρτιά κομμάτια· καὶ αἱ ὑποσημειώσεις του εἶναι γραμμέναι εὐσώχως καὶ μὲ καλὴν ἐκλογὴν· νομίζουσιν ὅλοι κοινῶς, ὅτι τὸ ἔλόν τοῦ ποιήματος ἐπέτυχεν τὸν σκοπὸν τοῦ ποιητοῦ.

Εἰς πόσον βαθμὸν ἡ Ἑλλάς ἐνασχολεῖ τὴν μούσαν τῶν σοφῶν Ἀγγλῶν χωρὶς τινος ἄλλου σκοποῦ κοινοῦ εἰς τοὺς περὶ σσοτέρους τῶν συγγραφέων, φαίνεται μετὰ τῶν ἄλλων πολλῶν ἀπὸ τὸ ἐξῆς πολυτελες σύγγραμμα. „The Works of Gray With memoirs of his Life and Writings by W. Masson; To Which are sub joined extracts philological, poetical and critical from the authors original MSS. Selected and arranged by Thomas James Mathias. 2 V. 4. Preis 7. guineen“· τὰ ποιήματα τοῦ περιφήμου ποιητοῦ Γράυη (Gray) δὲν εἶναι ὀγκώδη· τὰ ὀλίγα ὅμως αὐτὰ τὸ ἔθνος ὑπολαμβάνει ὡς καθαρὸν χρυσίον· ὁ Γράυη εἶχεν ὄχι μόνον ποιητικὰ προτερήματα, ἀλλ' ἦν εἰς τῶν σοφοτέρων τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ μετὰ θάνατον τυπωθέντα φιλολογικά του συγγράμματα, εἰς τὰ ἑποῖα εὐρίσκει ὁ φιλόλογος πολυτιμότητας παρατηρήσεις εἰς τὸν Ἀριστοφάνην καὶ Πλάτωνα. Ὁ δὲ Γράυη ἦν ἐγκυκλοπαιδικός, καὶ τοιοῦτον μᾶς τὸν ἀποδεικνύουν αἱ περὶ φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἀρχαίας γεωγραφίας θέσεις τοῦ· οἱ Ἄγγλοι εἶναι ἀκένωτοι ὑπερεκθιάζοντες τὰ συγγράμ-

ματά του, τὰ ὅποια συσφύρουν εἰς τοὺς καταγινομένους εἰς τοῦτο τὸ εἶδος σοφοὺς ὡς παράδειγμα τῆς ὑψηλῆς φιλολογίας.

Ὁ ἐκ Καμβριδγης περιβόητος Ἀγγλος Δεολόγος Δόκτωρ Marsh κατεχείρησε σοφὴν τινα διατριβὴν περὶ τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν, ὑπὸ τὴν ἐπωνομασίαν Ὠραι Πελασγικαὶ (Hore Pelasgicæ), τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον τετράδιον ἐξεδόθη εἰς φῶς. Ἐκ τοῦ παραδείγματός του συμπεραίνει τις πόσας προόδους θέλουν κάμει οἱ Ἀγγλοι, ἀφοῦ γίνωσι περισσότερον εἰρήμονες τῆς φιλολογίας τῆς Ἡπείρου.

Δὲν εἶναι μικρὰ ἀποδείξεις τοῦ Ἑλληνέρωτος τῶν σοφῶν Ἀγγλῶν ἢ μέλλεσα νέα ἐκδόσις (*) τοῦ Θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης παρὰ Ε. Στεφάνου μετὰ προσθήκης· διὰ πολλὰ αἵτια φαίνεται παράξενον τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο. Ὅταν ὁμως βλέπη τις εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν συνδρομητῶν τὰ πολλὰ ὀνόματα ἀξιοματικῶν καὶ πλυσίων ἀνδρῶν, δὲν ἔμπορεῖ νὰ μὴ συμπεράνῃ, ὅτι πλὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος λογίων ἀνδρῶν, καταγίνονται ἐνταῦθα πολλοὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· ἢ ἐκτέλεσις τοῦ πράγματος εἶναι μέχρι τοῦδε ὀλίγον ἀμφίβολος, ἐπεὶ τὴν ἐπεφορτίσθη νέος τις, ὅστις ἔχει μὲν φιλογικὰς τινας γνώσεις, τὸν λείπει ὁμως τὸ κριτικὸν πνεῦμα καὶ ἡ τριβὴ· μετὰ ὅλα ταῦτα ἀνέλαβε τὸ Ἡράκλειον ἐπιχείρημα, τὸ νὰ ἐνσωματώσῃ διηλαδὴ εἰς τὸ πρωτότυπον ὅ,τι εὗρεθι μέχρι τοῦδε πρὸς περισσοτέραν σαφήνειαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Τὸ πρῶτον τετράδιον πρέπει νὰ ἴδῃ τὸ φῶς αὐτὸ τὸ θέρος· ὅλοι περιμένουσι μὲ ἀνυπομονησίαν διὰ τὴν περιέργειαν τοῦ τρόπου τῆς ἀποπερατώσεως. Οἱ Ἀγγλοι ἔχουσι πολλὴν ἔλλειψιν προχείρων Ἑλληνικῶν λεξικῶν, διότι ὅσοι λόγιοι εἶναι εὐεπής-βολοι καὶ ἱκανοὶ (καθὼς ὁ περίφημος Ῥιेमῆρος ἐκ Βαϊμάρης (**),) νὰ συγγράψωσι τοιαῦτα λεξικά, ἢ εἶναι πολλὰ

(*) Ἡ ἐκδόσις τοῦ ἀξιολογωτάτου τούτου τῶντος Θησαυροῦ δὲν εἶναι πλέον μέλλουσα· ἤδη ἄρχισε καὶ προχωρεῖ καὶ ὁ ἡμέτερος Α. Ε. ἐκίνησε τὰ ἔως τώρα ἐκδοθέντα μέρη τῆς τετραδίας. Οἱ Ἑκδ.

(**) Ὁ περίφημος οὗτος Γερμανὸς Ἑλληνιστὴς ἔκαμε καὶ ἐξέδωκε μίαν ἐπιτομὴν τοῦ ἀξιολόγου Λεξικοῦ τοῦ Συνειδέρου χρησιμωτάτην κατὰ πολλοὺς λόγους. Ταύτης τῆς ἐπιτομῆς ἔκαμεν ὁ Κύριος Ῥιेमῆρος νέαν ἐκδόσιν ἐν ἔτει 1815 εἰς δύο παχεῖς τόμους εἰς 8. μέγ. Ἡ νέα ἐκδόσις αὕτη δὲν

πλούσιοι ἢ πολλὰ πτωχοὶ, καὶ ἐπειδὴ ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσιν ὀλίγην ἐπιμονὴν εἰς τοιαῦτα ἐπίκουα βιβλία, τῶν ὁποίων μόνον ἡ Γερμανία εὐπορεῖ. κ. τ. λ.

Ἰ. Ρ. Ἰ.

Ἐκ Σταυροδρομίου τῆς Νέας Ῥώμης. 1817.
Νοεμβρίου 23.

Φρονήσεως καὶ εὐχῆς ἔργον εἶναι, μὲ φαίνεται, παρὰ νὰ προσμένῃ εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του ὁ ἄνθρωπος νὰ χειραγωγῇται ἀπὸ τὴν βραδείαν κίνησιν τῆς τυφλῆς πείρας, νὰ ὠφελεῖται καλῆτερα, ὅταν ἤμπορῇ ἀπὸ τὰ παραδείγματα τῶν ἄλλων, οἱ ὅποιοι, ἀφ' οὗ ἐπλανήθησαν πολλάκις, ἄλλος περισσότερο, καὶ ἄλλος ὀλιγώτερον, εὗρῃκαν τέλος τὸν εὐθὺν καὶ ἀληθῆ δρόμον, τὸν ὅποιον πρέπει ν' ἀκολουθοῦν οἱ ἄνθρωποι. Στοχασθεὶς λοιπὸν, ὅτι διὰ νὰ τελειοποιήσωμεν, ὅσον τὸ δυνατόν, καλῆτερα καὶ ὀγλιγωρότερα τὰ μέσα καὶ τὸν τρόπον τῆς σπουδῆς καὶ μαθήσεώς μας, δὲν εἶναι ὀλίγον χρήσιμον τὸ παράδειγμα τῶν φωτισμένων ἔθνων, μετέφρασα τὸ ἀκόλουθον πρόγραμμα, νομίσας, ὅτι ἤμπορεῖ ἴσως νὰ συνεισφέρει εἰς τὸ νὰ μᾶς δείξῃ, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ ὁπωσοῦν γνωστὸν, πῶς ταῦτα τὰ ἔθνη καὶ συζαίνουσι τὰ σχολεῖά των, καὶ τὰ τελειοποιοῦν, καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν φοδερωτάτων μεταβολῶν καὶ κινδύνων τὰ διασώζουσι ἀκλόνητα, καὶ μετὰ τοῦτον τρόπον τέλος ἐν αὐτοῖς τὰ μαθήματα διδάσκονται.

Ἐν Παρισίῳ.

Ὁ Μεταφραστὴς.

πρέπει πλέον νὰ θεωρῇται οἷς ἀπλῇ ἐπιτομῇ, διότι οὐ μόνον ἐπλουτίσθη μεγάλως κατὰ λέξεις, πολλὰς λέξεων σημασίας, κ. τ. λ., ἀλλὰ καὶ αἱ παραγωγαὶ τῶν λέξεων ὠρίσθησαν ἐν αὐτῇ ἀκριδέσει καὶ τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν σημασιῶν καλλίτερα διατάχθη· ὡς ἀξιόλογον καὶ χρήσιμον συζητητικὸν τὸ Λεξικὸν αὐτὸ εἰς τοὺς εἰδήμονας· τῇ Γερμανικῇ γλώσσῃ· ὁμογενεῖς Ἑλληνισμός.

Οἱ Ἐκδ. τοῦ Α. Κ.

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

τ ο υ

ἐν Παρισίῳ Βασιλικῷ Ἀθηναίου (1)

διὰ τὸ 1818 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, καὶ λγ'. ἀπὸ τῆς ἀνεγέρσεώς του.

Εἶναι τριαντατρεῖς χρόνοι, ἀφ' οὗ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν ἀνδρῶν ἀξιολόγων καὶ λαμπρῶν διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὸν βαρύνοντων νὰ συστήσουν εἰς τὸ μέσον τῆς μητροπόλεως ἕνα

(1) Ἴσως δὲν εἶναι δόλου περιττὸν εἰς ἡμᾶς, νὰ εἰπῶμεν μὲ συντομίαν, ὅτι τὸ Ἀθῆναιον δὲν εἶναι ἀπλῶς σχολεῖον, ἀλλὰ πρῶτον μὲν καὶ τὰ μαθήματα εἰς αὐτὰ διδάσκονται, ὅχι ἀνάλογα μὲ τὸν νοῦν καὶ τὰς δυνάμεις τῶν παιδῶν, ἢ τῶν σπουδάζοντων νέων, ἀλλ' ἐλεύθερα ἀπὸ τὸν δουλικότερον καὶ περιορισμένον τρόπον τοῦ σχολείου προσηρμίζονται εἰς πᾶσαν ἡλικίαν καὶ τάξιν, ὥς τε νὰ γίνωνται χρήσιμα καὶ εἰς νέους καὶ εἰς ἄνδρας, καὶ εἰς πεπαιδευμένους καὶ εἰς ὀρεγόμενους νὰ παιδευθῶσιν· ἔπειτα συνέρχονται καθημερινὰ εἰς αὐτὸ πολλοὶ ἄρχοντες, σοφοί, ἔμποροι φιλομαθεῖς καὶ ἄλλοι πρὸς συναναστροφὴν, ἢ ὁποῖα ὅχι μόνον ἀπὸ τὰς γλυκυτέρας καὶ καθαυτέρας ἰδονὰς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὡς τοῦ νούς μας ἀκίνη καλλίστη χρησιμεύει, δίδουσα εἰς αὐτὸν δύναμιν νέαν καὶ τελειοποίησιν ταχυτέραν, ὅταν ᾔηται τόσον σπουδαῖα καὶ ἐκλεκτὰ· καθὼς καὶ ὁ Γουσσὸς εἰς τὸ δ'. βιβλίον τοῦ Αἰμιλίου του Βεδαιόνη, λέγων. „On apprend beaucoup plus dans la conversation des auteurs que dans leurs livres; et les auteurs eux mêmes ne sont pas ceux avec qui l'on apprend plus; c'est l'esprit des sociétés qui developpe une tête pensante, et qui porte la vue aussi loin qu'elle peut aller. Si vous avez une étincelle de génie, allez passer une année à Paris. Bientôt vous serez tout ce que vous pouvez être, ou vous ne serez jamais rien.“

Ἦγουν· Ὁ ἄνθρωπος μαθαίνει περισσότερα ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν συγγραφέων, πᾶρ' ἀπὸ τὰ βιβλία των· καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν δὲν μαθαίνει τόσον ἀπ' αὐτοῦ ἀπλῶς, ἀλλ' αἱ συνδιαλέξεις ἔχουν φυσικὰ τὴν δύναμιν ν' ἀνοίγουν τὸν νοῦν τοῦ εὐφυοῦς, καὶ νὰ τὸν ὑψώσουν, ὅσον ἡμπορεῖ ν' ἀναβῇ. Ἄν ἔχῃς ὀλίγον σπινθῆρα εὐφυΐας, ὕπαρχε νὰ διατρέψῃς ἕνα χρόνον εἰς τὸ Παρίσι, καὶ τότε θὰ γένῃς, ὅτι ἡμπορεῖς νὰ γένῃς, ἢ δὲν θὰ γένῃς ποτὲ τίποτε. Ταῦτα δὲ λέγει ὁ σοφὸς αὗτος διὰ τὰς εἰς τὸν καιρὸν του μελέας καὶ λαμπράς τῶν σοφῶν ἐταιρίας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν λοιπὴν

κρινόν σπουδασήριον τῶν ἐπιστημῶν ἃ τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, πρὸς ἀναπλήρωσιν τρόπον τινὰ τοῦ κενοῦ τότε μεταξὺ τῶν σχολείων καὶ τῶν Ἀκαδημιῶν διαστήματος. Ὁ δὲ κύριος σκοπὸς τούτων τῶν ἀνδρῶν ἦτον ὁ ἀνοίξουν εἰς τοὺς νέους τοὺς ἔχοντας τὴν πρώτην παιδείαν δρόμον βεβαιότερον καὶ εὐκολώτερον τοῦ ὃ ἀποπληρώσουν τὴν τελείαν μαθήσιν, ὅπου ἡ ναγκάζοντο ὃ ἀποκτήσουν μὲ κόπους ἰδιαίτερους, καὶ πολυλάκις ἀκαίρους. Προσφέροντες τοὺς λοιπὸν μίαν διδασκαλίαν, ἂν καὶ τοὺς τρόπους τῶν σχολείων ἀποφεύγουσαν, καὶ τὸ τερπνὸν καὶ ἀνιερὸν μὴ παρατρέχουσαν, ἀλλὰ πάλιν καὶ βάσιμον καὶ σπουδαίαν, ἡλπίζαν νὰ τοὺς κάμουν νὰ γνωρίσουν τὴν ἡδονὴν τῆς σπουδῆς, εἰς τὴν ὅποιαν ἕως τότε ὡς εἰς ἄχαρι καὶ βεβιασμένον χρέος καθυπεβάλλοντο. Δὲν ἀπληρύνοντο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐλκύσουν καὶ τοὺς τελείους ἀνδρας, καὶ ἀνθρώπους τοῦ κόσμου, εἴτε ἀξιώμα, ἢ ἐπάγγελμα ἤδη ἔχοντας, εἴτε νομίζοντας τοῦτο εἰς ἑαυτοὺς περιττὸν, εἰς τὸν νέον τοῦτον ναὸν τῶν Μουσῶν, ὅπου τὰ μαθήματα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, τῆς κριτικῆς καὶ ἰστορίας, τῆς εὐγλωττίας καὶ φιλοσοφίας, ἐλεύθερα ἀπὸ πᾶσαν σχολαστικὴν πομπήν, ἡμποροῦσαν νὰ γένουν εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴ ἀσχολιῶν, ἢ ἀνέσεως ἀπὸ τοὺς κόπους, γινόμενα χρήσιμα εἰς τὸ νὰ τὲς ἐλαφρόνουν καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων τὴν κούρασιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀργίας τὴν πλῆξιν. Τέλος ἐτάλμηναν νὰ δεχθῶν καὶ τὰς γυναῖκας, διὰ νὰ συμμετέξουν ἀπὸ τὰ καλὰ τοιαύτης διδασκαλίας συζαθείσης πρὸς καλλιέργειαν τῶ νοὸς τῶ ἀνθρώπου, κρίναντες ἀνάξιον νὰ τὰς ἀφήσουν ὡς ξένας ἔργων καὶ γυμνασμάτων ἀποβλεπόντων τὴν αὐξήσιν τῆς μαθήσεως, καὶ ἀκρίβειαν τῶν ἰδεῶν, ἃ ἀνάπτυξιν τοῦ νοεῖν, ἃ καλλιέργειαν τοῦ λογικοῦ, καὶ αἴσθησιν τοῦ καλοῦ.

Τόσῃ δὲ ἦτον τότε τῶν ἀνθρώπων ἡ πρὸς τὰ καλὰ κλίσις, ὥστε, ὅτε τὸ νέον τοῦτο σχέδιον ἐκηρύχθη εἰς τὸ κοινόν, δὲν ἐθαύμασαν δι' ἄλλο, παρὰ δι' ὅσα τῶ ὄντι ἐπωφελεῖ ὑπέσχετο, καὶ τὸ ἀπεδέχθησαν ὅλοι κοινῶς· ὥστε, ὅταν ἄρχισαν νὰ φροντίζουν τὰ μέσα τῆς ἀνεγέρσεώς του, πάντῃ ἀπὸ τοὺς λαμπροτάτους ἀνδρας τῆς Αὐλῆς ἠνώθησαν

Ἐννόπην τότε ἦτον σπανιότεραι. Τέλος ἔχει τὸ Ἀθήναιον καὶ ἄλλα καλὰ, καὶ ὅποια φαίνονται κατωτέρω.

μὲ τοὺς περιφημοτέρους σοφοὺς τῶν Ἀκαδημιῶν μας, καὶ ἡ εὐγενὴς τούτῃ ἑταιρία, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς ἐπισημοῦσε τὰ καλὰ τέλη τῆς, ἀνήγειρε τοῦτο τὸ σπουδαστήριον, τὸ ὁποῖον κατὰ καιροὺς ἔφερε τ' ὄνομα τοῦ Λυκείου, καὶ Ἀθηναίου.

Δὲν ἄργησε δὲ νὰ φανῇ διὰ τὰς λαμπράς του προόδους ἔντως ἀξίον τῆς ἰδιαίτερας εὐνοίας τοῦ ἀνδρὸς, ὅς τις ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας ἐκινύχθη προσάτης του (1). Ἐπειδὴ τῶν πρώτων χρόνων τὰ μαθήματα, ὅχι μόνον τοὺς σκροποὺς τῶν συζησάντων κατὰ πάντα εὐχαρίστησαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐλπίδας των ὑπερέβησαν· καὶ ἀπὸ τοὺς διδασκάλους τοῦ Ἀθηναίου πολλοὶ ἦτον ἀπὸ τοὺς ἀρίστους καὶ ὑπὲρ πάντας διαπρεψαντας τότε εἰς τὴν σοφίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἀξιόους τῆς διδασκαλίας τῶν ὑψηλῶν μαθημάτων κρινομένους, τῶν ὁποίων ἡ φωνὴ μόνον εἰς τὰς Ἀκαδημιακὰς καθεδρὰς εἶχεν ἀκουσθῆ. Ὁ Κουτορσέτος, Μόγγος, Βερβολέτος, Φουρκράς, καὶ Παρσιεύξις ἐφαίνοντο πάντοτε εἰς τὰ προγράμματα συνδιδάσκαλοι τοῦ Μαρμοντέλου, Λαχάρπου, Γαράτου, καὶ Δελίλλη· καὶ ἡ λαμπρὰ καὶ νεοφανὴς συμφωνία τῶν σπανιστάτων προτεριμάτων, τὰ ἀξιολογώτατα καὶ ποικίλα μαθήματα, ἡ περιέργος καὶ τερπνὴ διδασκαλία, ἡ τόσον ἀνὴρὰ τότε εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως φιλοκαλία, τὸ θέλγητρον τῆς πολυαριθμοῦ καὶ ἐκλεκτῆς καὶ κομψοτάτης ἑταιρίας, ὅλα τέλος ἕως τὰ ἐλάχισα ἐσύντρεξαν νὰ κάμουν τὸ Λύκειον ἔντως ἑνδοξον.

Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι αἱ τότε πολιτικαὶ περιστάσεις τῆς Γαλλίας ἐσυνείσφεραν πολὺ εἰς αὐξήσιν τοῦ σπουδαστηρίου, τὸ ὁποῖον φαίνεται φυσικὰ, ὅτι μόνον εἰς τοὺς καιροὺς τῆς εἰρήνης καὶ κοινῆς εὐτυχίας ἡμπορεῖ νὰ εὐδοκιμήσῃ. Ἀλλ' ἡ τύχη δὲν ἄργησε νὰ τὸ ρίψῃ εἰς ἐναντία, εἰς τὰ ὅποια ἔδειξεν, ὅτι ἀπὸ τὰς αἰτίας τῆς εὐδοκιμήσεως πολλαὶ ἦτον ἰδιαίτου. Ἐπειδὴ, ὅτε τὰ πράγματα μετεβλήθησαν, καὶ ἐξέσπασαν οἱ πολιτικοὶ θόρυβοι, εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀναρχίας, τὸ Λύκειον ξερνήδεν τοὺς περισσοτέρους καὶ χρησιμωτέρους προσάτας του, κατήντησε μὲν μετρίωτερον, καὶ αἱ συνελεύσεις του δὲν ἦτον τόσον λαμπραὶ, ὅμως οὔτε οἱ φιλόμουσοι τὸ ἐπαραιτήσαν, οὔτε τὰ μαθήματά του ἐδιακόπησαν. Ἀλλ' οὔτε

(1) Οὗτος εἶναι ὁ κόμης Ἀρτουά, ἀντίπαλος τοῦ Βασιλέως.

φέλος, καὶ ὅτε μετ' ὀλίγον κατεπολεμήθη ἀμέσως καὶ φοβερώτερα, ἔπεσεν. Ὅτε εἰς τὴν Γαλλίαν τὰ ἴδια παντὸς ἀνθρώπου ὑπάρχοντα ἐκινδύνευαν, ἀρπάχθησαν καὶ τὰ τῶν ἀρχηγῶν καὶ θεμελιωτῶν τοῦ Λυκείου· ἀλλὰ πληροφορηθέντες ἔπειτα, ὅτι ταῦτα ἦτον ὡς κεφάλαια πρὸς συντήρησιν τοῦ σπουδαστηρίου, τὸ ὅποιον χωρὶς αὐτὴν τὴν βοήθειαν δὲν ἵμποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ, ἀπέδωσαν ἀμέσως εἰς ἐκείνους τὰ ἀρπαχθέντα ὡς ἀνώτερα καταχρήσεως, καὶ κατ' εὐτυχίαν τὰ ἐπέσρεψαν, πρὶν τὰ ἐγγίξουν.

Τὸ Λύκειον λοιπὸν, τὸ ὅποιον μετ' ὀλίγους χρόνους ἔλαβε τ' ὄνομα τοῦ Ἀθηναίου, ἐπανάλαβεν ἡσυχὰ τὰ συνήθη ἔργα του· καὶ, ὅπου προτίτερα ἐμάνθαναν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐνασχολοῦν τὴν ἀργίαν, καὶ νὰ χαίρωνται τὰ καλὰ τῆς εἰρήνης, ἐδιδάσκοντο ἔπειτα νὰ ὑπομένουν, καὶ σχεδὸν νὰ ἀλισμενοῦν τὰ κακὰ τῶν πολιτικῶν διχονοιῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ, κατὰ κακὴν μοῖραν, εἰς τὸν καιρὸν τῆς σφοδρᾶς τρικυμίας πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς ἔλειψαν, οἱ μεινάντες ἐπροθυμήθησαν νὰ εὗρουν καὶ ἄλλους συνεργάτας ἀρκετοὺς, ὥς τε διαμοιρασθὲν τὸ φορτίον εἰς περισσότερους, νὰ μὴν ὑπερβαρύνῃ τοὺς πολὺ μὲν προθύμους, ἀλλὰ μετριοτέρους κατὰ τὴν κατὰσασιν γενομένους ἀνδρας. Καὶ οὕτως, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐσύντρεξαν εἰς τὴν σύσασιν τοῦ Λυκείου, ἔπειτα ἐμετάδωσαν εἰς τοὺς συναδελφούς των, καὶ ἐμετάθεσαν εἰς τοὺς διαδόχους των τὰ φρονήματα καὶ τὰς ἀρχὰς ὑπὲρ τούτου τοῦ σπουδαστηρίου, γενομένου πλέον παλαιοῦ, ἀφ' οὗ τ' ἄλλα μετεβλήθησαν. Χάρις εἰς τὰς καλὰς μεταδόσεις, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τῶν φοβερωτέρων κακῶν εἶδομεν τούτους τοὺς ἑκοσι χρόνους μίαν ἐταιρίαν σοφῶν, ἃν καὶ μὴ Ἀκαδημικὴν, ἀλλ' ἀκολουθοῦσαν σθεναρὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς διαταχθέντα δρόμον, καὶ σώζουσαν τὴν προθυμίαν της, καὶ φυλάττουσαν τὴν ἐλευθερίαν της, οὗτε θελήσασαν νὰ πράξῃ, ἢ νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἄλλην, παρὰ τῶν φάτων, ἢ τοῦ ἐρῶδ' λόγου τὴν δύναμιν. Καὶ ἐφάνη οὕτως, ὅτι συγκροτεῖ πάντοθεν τὸν χορὸν ὅλων τῶν προτεριμάτων γενικῶς, καὶ προθυμεῖται πολλάκις νὰ τὰ ὑψώσῃ εἰς τὴν δικαίαν λαμπρότητά των, νὰ πλατύνῃ, καὶ νὰ ποικίλῃ ἀκατάπαυστα τὰ ἔργα της, νὰ ἐπαναλάβῃ κατὰ τάξιν ἔλα τὰ μέρη τῶν προδιδαγμένων μαθημάτων, νὰ δοκιμάσῃ καὶ τρόπους νεωτέρους καὶ ἀνεπιχειρήτους, νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν με-

Λέτην τῶν σοφῶν νέας θεωρίας· καὶ ἐν ταυτῷ εἰς αἰῶνα τό-
σον πάμφωνον, καὶ τόσους παραλογισμούς γεννήσαντα, νὰ
φανῇ τόσον ἀπαράτρεπτος ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς φρονήσεως, ἡ
μετριοφροσύνης, καὶ ὑγιоῦς διδασκαλίας, καὶ ἀληθινῆς κο-
σμιότητος, ὥς τε εἰς εἴκοσι συγγράμματα, συνταχθέντα δι
αὐτὴν, ἡ ἀναγνωσθέντα ἐνώπιόν τῆς, δὲν εὐρίσκεται σήμε-
ρον οὔτε μία σελίς, τὴν ὁποίαν πᾶς ἀληθῆς Γάλλος, ἡ εἰλι-
κρινὴς φίλος τοῦ βασιλέως καὶ τῆς πατρίδος του, τῆς εὐτα-
ξίας καὶ ἐλευθερίας νὰ βελήσῃ νὰ ἐξαλείψῃ.

Τὸ ν' ἀναφέρω, πῶσα καλὰ καὶ ὠφελείας εἰς τοὺς τριαν-
ταρεῖς χρόνους ἔχει νὰ δείξῃ πρὸς τὸ περιέργον κοινὸν τῶν
φωτισμένων ἀνδρῶν τοῦτο τὸ γνωρίζον τὴν ἀρχὴν καὶ διαμο-
νῆν του ἀπὸ τὸν καθαρὸν ἔρωτα τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐπιση-
μῶν σπουδαστήριον, εἶναι νὰ διηγηθῶ, ὅσα καλὰ εἰς αὐτὸν
τὸν καιρὸν ἔκαμαν, ὅσοι σοφοὶ εἰς αὐτὸ ἐδίδαξαν. Τὸ Ἀβύ-
βαιον ἠξεύρει, πῶσα χρεωθεῖ εἰς τὸν θερμὸν ζήλον καὶ τὴν
εὐγενῆ γενηαιότητά των, καὶ θὰ τοὺς γνωρίζει παντοτεινὰ
ὡς ἀκλονήτους σύλους του· καὶ εἰς τὸν χορὸν τούτων τῶν ἀ-
ληθῶς σοφῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀμεταβλήτως τρεφόντων εἰς τὴν
καρδίαν των τὸ ἀξιεπαινον φιλόκοινον, κλίνει ν' ἀποδώσῃ
τὴν ὑπόληψιν καὶ εὐδοκίμησίν του, καὶ ὅσα καλὰ ἠμπόρεσε
νὰ φέρῃ. Οἱ δὲ ἀρχιγοὶ κοινολογοῦν ὑπὲρ αὐτῶν, ὅτι ἀργά-
νισαν τὴν συμφωνίαν τόσον πολλῶν καὶ διαφόρων προτερη-
μάτων, καὶ τοὺς ἀνοίξαν νέον σάδιον.

Τὰ γυμνάσματα τοῦ 1818 ἔτους περιλαμβάνουν τὰ μα-
θήματα, καὶ τὰς παραδόσεις, ὅπου φαίνονται κατωτέρω.

Ὅσον διὰ τὰ Φυσικὰ καὶ Χημικὰ, ἐπεὶδὴ εἶναι τὰ μέρη
των καὶ πολλὰ καὶ διεξοδικὰ, ἀπεφασίσθη ν' ἀκολουθήσουγ
πάλιν τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον μεταχειρισθέντες τούτους τοὺς
χρόνους, ἐπέτυχαν. Παραδίδονται δὲ ταῦτα τὰ δύο εἰς τὰς
τρεις ᾠρας.

Μαθημάτων

Φυσικῆς πειραματικῆς

Χημικῆς

Ζωολογίας

Φυσιολογίας

Διανοητικῆς

Διδάσκαλοι.

Τρεμέρης.

Χεβρεὺλλης.

Βλαινβίλλιος.

Κλοκέτος.

Παρίσετος.

Φιλολογίας

Θεωρίας Μουσικῆς

Ἀγγλικῆς γλώσσης

Ἰταλικῆς γλώσσης

Τισσότης:

Χόρων.

Ροζέρτος.

Βολδόνης

Ὁ δὲ Βενιαμὶν Κωνσάντιος (1) ὑπεσχέθη νὰ κάμῃ πολ-
λὰς ἀναγνώσεις περὶ ἱστορίας, τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς φαίνεται
εἰς τὴν κατωτέρω ἀνάπτυξιν.

Οἱ συνδρομηταὶ ἔχουν εἰς τὸ Ἀθήναιον, ἕξω τῆς σάλλας
τῶν καθημερινῶν παραδόσεων, αἱ ὁποῖαι διαρκοῦν ἕξ μῆνας,
τρεῖς ἄλλας, μίαν εἰς ἀνάγνωσιν, καὶ δύο εἰς συναναστροφὴν,
αἱ ὁποῖαι ἀνοίγονται ἀπὸ τὰς ἐννέα τοῦ πωρνοῦ ἕως τὰς ἐν-
δεκα καὶ μισθὴν τῆς νυκτὸς ὅλον τὸν χρόνον· καὶ μία ἀρκετὰ
πλουσία βιβλιοθήκη, ὅλα τὰ περιοδικὰ συγγράμματα καὶ αἱ
τῶν πεπαιδευμένων καὶ φιλολογικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἐφημερί-
δες εἶναι εἰς χρῆσιν τῶν συχναζόντων. Εὐρίσκει δὲ ἀκόμη ὁ
ἄνθρωπος καὶ ὅλα, ὅσα καλὰ ἤμποροῦν νὰ ἔχουν ἡ ἐκλεκτὴ
συναναστροφὴ, καὶ ὁ πρόσφορος τῆς ἀνταμώσεως τόπος, εἰς
τὸ μεσαίτατον τῆς πόλεως κείμενος:

Ἀνάλυσις τῶν μαθημάτων καὶ ἀναγνώσεων.

Περὶ τῆς πειραματικῆς Φυσικῆς.

Τρεμέρης διδάσκαλος τοῦ βασιλικοῦ σχολείου Ἑρρέκου τοῦ Δ'.

Οὗτος ὁ σοφὸς Φυσικὸς θὰ προσπαθήσῃ νὰ κάμῃ, καθὼς
καὶ τοὺς προλαβόντας χρόνους, τὰ μαθήματα εὐχρίεστα καὶ εἰς
τούς πρωτοπείρους τῶν Φυσικῶν, καὶ εἰς τοὺς προακούσαντας

(1) Οὗτος εἶναι ἀπὸ τοὺς ἐνδοξοτέρους σοφοὺς εἰς τὰ πολιτικά, διὰ τὸ
ὅποιον ἔλαβε κατὰ καιροὺς καὶ ἀξιώματα λαμπρότατα· εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν
ἔχουν οἱ ἄρχοντες τὴν μικροπρεπεῖα ματαιότητα νὰ ἐντρέπωνται τὴν διδασκαλίαν,
ἀλλὰ μάλιστα τὸ νομίζουν τιμὴν τῶν, ὅταν ᾖναι ἱκανοὶ, νὰ διδά-
σκουν δημοσίως· καθὼς, παραδείγματος χάριν, ὁ Μαρκτὴς Πασορέτος, ὢν
ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν (Ministre des requêtes) διδάσκει τὰ καθολικὰ νομικὰ
τῶν ἐθνῶν καὶ τῆς φύσεως· ὁ Κόμης Λασσεπέδης, Πρόεδρος ὢν τῆς Βουλῆς
(Président du Senat) ἐδίδασκε τὴν φυσικὴν Ἱστορίαν· ὁ Σαπτάλης κυ-
βερνῶν τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῆς Γαλλίας (Ministre des affaires inte-

αὐτά· καὶ διὰ τὰ ἐπιτύχη καὶ τὰ δύο, θὰ ἐκθέσει ἀκριβῶς ὅλα, ὅσα περιλαμβάνει ἡ Φυσικὴ, καὶ ἐν ταύτῳ θὰ ἐξετάσει εἰς πλάτος τὰς γενομένας ἀπὸ τὰς νεωτάτας παρατηρήσεις εὗρεσις.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ μαθήματος θὰ ὁμιλήσῃ τακτικῶς περὶ τῶν γενικωτέρων ιδιοτήτων τῶν σωμάτων, τῆς μηχανικῆς, τῆς βαρύτητος, τῆς συγγενείας, τοῦ θερμαντικοῦ, τοῦ ὕδατος, καὶ τοῦ αἵρος· εἰς δὲ τὸ δεύτερον περὶ ἡλεκτρισμοῦ, γαλβανισμοῦ, μαγνητισμοῦ καὶ φωτός.

Θὰ ἐπιμεληθῇ δὲ νὰ μὴ παρατρέξῃ κάμμιαν ἀπὸ τὰς περιέργους λεπτομερείας. Ἐπειτα θὰ κάμῃ τὴν ἱστορίαν τῶν κυριωτέρων εὗρεσεων, ὅπου ἐπλούτισαν τὴν Φυσικὴν ἕως τὰς ἡμέρας μας. Ὅσας δὲ ἀπὸ τὰς λεπτοτέρας θεωρίας ἀναπτύξῃ, θὰ τὰς ἀναλύσῃ εἰς τὸ ἀπλούστερον· τὰ δὲ εἰς τὴν Φυσικὴν ἀναγόμενα ἀντικείμενα θὰ τὰ διαιρέσῃ μὲ τρόπον, ὥς τε νὰ ἡμπορέσῃ νὰ δώσῃ εἰς τὸ καθὲν καὶ πλάτος ἀνάλογον τῆς ὠφελείας του. Τέλος μὲ πειράματα πολυειδῆ, παραστατικώτερα καὶ περιεργότερα, θὰ πολλαπλασιάσῃ, ὅσον ἡμπορέσῃ, τὰς μιμήσεις τῶν ὠραιότατων φαινομένων τῆς φύσεως, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν καὶ μᾶς βοηθεῖν νὰ εὕρισκωμεν τὰς αἰτίας αὐτῶν τῶν φαινομένων, τὰ ὅποια κινεῖν τόσον περισσότερον τὴν περιέργειάν μας, ὅσον τὸ Σέατρον, ὅπου γίνονται, τὸ ἔχομεν πάντοτε ἔμπροσθέν μας.

Περὶ τῆς Χημικῆς.

Χεβρεΐλης, διδάσκαλος τοῦ Βασιλικοῦ σχολείου τοῦ Καρολομάγνου.

Θὰ παραδώσῃ τὴν Χημικὴν τῶν ὀρυκτῶν, φυτῶν, καὶ ζώων.

Περὶ τῆς Ζωολογίας, ἡ φυσικῆς ἱστορίας τῶν ζώων.

Βλαινβίλλιος, διδάσκαλος, τῆς Ἰατρικῆς, διδάσκαλος τοῦ ἐπισημονικοῦ Πανδιδασκτηρίου καὶ τοῦ Νόρμαλικοῦ σχολείου.

Θὰ διδάξῃ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων, συμπεριλαμβάνων καὶ τὰ ὀρυκτὰ λείψανά των.

rieures) παρέδιδε τὴν Χημικὴν, καὶ ἄλλοι πάμπολλοι εἶναι διδάσκαλοι, ἐκπιφορτισμένοι πολλάκις καὶ μ' ἀξιώματα πολυφροντιστάτα.

Περὶ τῆς Φυσιολογίας καὶ Ὑγιαστικῆς
Ἰππόλυτος Κλοκέτος, διδάσκαλος τῆς Ἱατρικῆς, μέλος
πολλῶν σοφῶν ἑταιριῶν, κτλ.

Θὰ ἐπιμεληθῇ νὰ διδάξῃ μὲ γενικὸν τρόπον τὰς ἀρχὰς
τῆς ὑγιоῦς Φυσιολογίας, ἐλευθέρας ἀπὸ πᾶσαν ὑπόθεσιν;
καὶ θεμελιωμένης εἰς μόνα τὰ πράγματα. Ἐπειτα θὰ ἐξ-
ηγήσῃ, πῶς ἡ Φυσιολογία πρὸς αὐτὴν ἔξ-
ηγήσῃ, ἡ τέχνη τοῦ φυλάττειν τὴν ὑγίαν; ἀπὸ τὴν ὁποίαν λαβὼν
ἀφορμὴν, θ' ἀποδείξει νέας τινὰς καὶ περιέργους παρατηρή-
σεις:

Οὕτω καὶ εἰς τὴν φυσιολογικὴν ἰσορίαν τῶν αἰσθήσεων
θὰ δώσῃ τινὰ μᾶθήματα ἰδιαίτερα περὶ τῆς ἰσορίας τῆς σα-
λεύσεως τῶν νοερῶν δυνάμεων; ἡ μανιῶν; τῶν παραφροσυ-
νῶν, καὶ παραπληξιῶν, παθῶν ὀλίγον ἕως τῶρα ἐξετάσθεν-
των ὡς πρὸς τὸ φῶς; ὅπου ἡμποροῦν νὰ φέρουν εἰς τὰ ἀπο-
τελέσματα καὶ τὰς διαφορὰς τοῦ νοητικοῦ.

Πρὸς τοῦτοις ὁμιλῶν περὶ τῶν διαφορῶν τροπόλογιῶν,
τῶν προερχομένων ἀπὸ τὴν ἡλικίαν καὶ τὰ κλίματα καὶ τὰς
κράσεις; θὰ διδάξῃ καὶ τὰς ἀναποφύκτους εἰς αὐτὰς τὰς
περιστάσεις προφυλάξεις, τὰ εἰς χρῆσιν ἤδη ὑγιαστικά μέσα,
καὶ ὅσα εἶναι οἰκειότερά νὰ μεταχειρισθῇ τις.

Οὕτω καὶ περὶ τῆς χαυνούσεως, τῆς ἀναπνοῆς, τῆς ἐκ-
κρίσεως τῶν ὑγρῶν, καὶ ἄλλων διδάσκων; δὲν θ' ἀλησμο-
νήσῃ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ περὶ τῶν φαγητῶν, καὶ ποτῶν, καὶ
τῶν βλαπτικῶν ποιότητων τινῶν βευσῶν (gaz), ἀνακαταμένων
πολλάκις εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν;

Καὶ συντόμως θὰ προσπαθήσῃ νὰ μὴ παρατρέξῃ κανένα
ἐπ' ὅσα ὠφέλιμα ἡμπορεῖ ἡ ὕλη τοῦ νὰ φέρῃ.

Περὶ τῆς Διανοητικῆς.

Παρίστέτος, διδάσκαλος τῆς Ἱατρικῆς, ἱατρός τῶν ἐπι-
δημιῶν, μέλος τῆς ὑγεινικοῦ συμβουλίου, ἱατρός τῆς
βασιλικῆς οἴκου τοῦ Βισέτρου, κτλ.

Ἐχει κατὰ νοῦν νὰ ἐπαναλάβῃ μ' ἀνακεφαλαίωσιν σύν-
τομον τὰ κύρια ἀντικείμενα, τὰ ὅποια ὡς κύριον μᾶθημα ἐδί-
δαξε τὸν περασμένον χρόνον· καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν διαίρε-
σιν, ὅπου εἶναι ἀναγκαῖον νὰ δεχθῶμεν εἰς τὰς ἐνεργείας
τῆς διανοίας περιλαμβανούσης τὸ νοητικὸν καὶ τὴν θέλησιν,
θὰ παραδώσῃ εἰς πλάτος τὴν ἰσορίαν τῶν νοερῶν ἔργων. Ἐ-

πειτα δ' ἀναπτύξει ἐπιμελέσθαι τὴν θεωρίαν τῆς μορφώσεως τῶν ἐννοιῶν, καὶ ἀπὸ τοῦτο δὲ καταβῆ εἰς τὴν διὰ σημείων ἐρμηνείαν αὐτῶν, καὶ τὴν τέχνην τοῦ νὰ τὰ παράγωμεν τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ἄλλο διὰ τοῦ συλλογισμοῦ· καὶ τέλος δὲ διδάξει περὶ τῆς δυνάμεως τῆς σελήσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων της.

Περὶ τῆς Γαλλικῆς Φιλολογίας.

Τισσότης, τῆς Λατινικῆς ποιήσεως διδάσκαλος εἰς τὸ βασιλικὸν σχολεῖον τῆς Γαλλίας.

Δὲν ἔχει τὴν ματαιὰν φιλοτιμίαν ν' ἀρχίσῃ πάλιν τὰ μαθήματα τοῦ Λαχάρπεν, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ ν' ἀναπληρώσῃ μίαν παραδρομὴν καὶ παράλειψιν τῶν μαθημάτων τοῦ Λεμερσιέρου, περυσινοῦ διδασκάλου, εὐχαρισθόμενος νὰ κάμῃ παρεκβολὰς εἰς πολλὰ τῆς Φιλολογίας. Ἄλλοτε λοιπὸν δὲ ὁμιλήσῃ συντόμως περὶ τῆς ἐρωτικῆς, σατυρικῆς, καὶ λυρικῆς ποιήσεως, ἐπιμελούμενος καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ χαρακτηρίσῃ ἀκριβῶς τοὺς ποιητὰς, περὶ τῶν ὁποίων ὁ νέος Κουντιλιανὸς ὁμιλήσεν ἴσως πολλὰ ἐπιτόλαια, καθὼς περὶ τοῦ Τιδοῦλλου, Προπερτίου, Ὀρατίου, καὶ Ἰουδενάλου. Ἄλλοτε πάλιν δὲ ἐκθέσει σεχασμούς τινας περὶ τῆς τέχνης τῆς συνθέσεως, λαμβάνων τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν τῶν συγγραμμάτων τῶν μεγαλόφυων ποιητῶν, ἐξετάζων αὐτὰ καὶ κατὰ τὴν πρώτην καὶ ἀπαρασκευάστον κίνησιν τοῦ πρώτου ἐνθουσιασμοῦ, καὶ κατὰ τὴν βραδυτέρα σκέψιν τῶν γραφάντων.

Ἐπειτα δ' ἀγωνισθῇ νὰ δείξῃ, πόσῃ χάριν καὶ κάλλος ἔφερναν εἰς τὰς τραγωδίας τῶν Ἑλλήνων οἱ Χοροὶ, καὶ πόσου τὸ σύστημα τῶν παλαιῶν, οἵτινες τοὺς ἐπαρεΐσαγαν εἰς τὰ δράματα, ἐχρησίμευε νὰ μεταδίδῃ καὶ νὰ τρέφῃ εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν αἴσθησιν καὶ φιλοκαλίαν τῆς ἀνωτέρας ποιήσεως.

Τέλος δὲ ἐξετάσει τὸ πρόβλημα, ἂν οἱ παλαιοὶ, τοὺς ὁποίους οἱ ποιηταὶ μας ὑπερέβησαν εἰς τὴν τέχνην ἢ οἰκονομίαν, δὲν ἐπέτυχαν περισσότερον τὴν ἀλήθειαν τῶν χαρακτήρων.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τοῦ λεπτοῦ τούτου προβλήματος τὴν ἐξέτασιν δὲ πέσει λόγος, καὶ δὲ γένουν παρατηρήσεις περὶ τῆς δραματικῆς τέχνης καὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῆς Εὐρώπης, δὲ ἐπιμεληθῇ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς νὰ προδώσῃ καὶ τὴν φιλολογικὴν δόξαν μας.

Εἰς δὲ τὰς παραδόσεις του θα παρεμβάλλει πάντοτε πολ-
λὰς παραβολὰς τῆς παλαιᾶς Φιλολογίας μὲ τὰς νεωτέρας.

Περὶ Ἰσορίας.

Ὁ Βενιαμὴν Κωνσάντιος ἀναδέχεται νὰ διδάξῃ εἰς μερι-
κὰς παραδόσεις του τὰς κυρίας ἐποχὰς τῶν παλαιῶν θρησκειῶν,
καθὼς τὰς ἐπραγματεύθη εἰς ἑνα του σύγγραμμα ἀκόμη ἀνεκ-
δοτον. Αὕτη ἡ ἐκθεσις τῆς τακτικῆς προόδου τῶν θρησκευτι-
κῶν ἰδεῶν εἶναι πολλὰ περίεργος εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν, ὅπου
ὁ ἀνθρώπινος νοῦς φαίνεται, ὅτι δοκιμάζει τὴν ταραχὴν καὶ
τὴν ἡθικὴν χρεῖαν, ὅπου πολλάκις μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἔρ-
χονται ἑξαφνα, καὶ τοῦ κινεῖν τὴν περιέργειαν, νὰ μάθῃ,
τί ἐπίσπευε τόσον καιρὸν, καὶ τί φαίνεται, ὅτι ἔπαυσε νὰ πι-
σεύῃ. Ἡ πρώτη λοιπὸν θρησκεία τῶν ἀνθρώπων, ἀκολουθη-
σάντων τὰ φυσικὰ φῶτά των· ἡ σύστασις τῆς κοσμικῆς τοῦ
ἱερατείου δυνάμεως, ἄλλοῦ μὲν βοήθηθείσης ἀπὸ περιστάσεις
ἑξωτερικὰς, ἢ ἐσωτερικὰς, ἄλλοῦ ὅμως περιρισθείσης, ἢ
ἀποβληθείσης ἀπ' ἄλλα συμβεβηκότα, ἢ περιστατικά· ἡ φύ-
σις τῶν Ἀσιατικῶν καὶ μεσημερινῶν θρησκειῶν μετασχημα-
τισθεῖσάν, ἀπ' οὗ καθυπεβλήθησαν εἰς τὸ ἱερατεῖον, κατὰ
τοὺς σκοπούς του· αἱ ἀλλεπάλληλοι τροπολογίαι τῆς θρη-
σκείας τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι δανεισθέντες πρῶτον ἀπὸ τοὺς
Ἀγυπτίους δόγματα καὶ παραδόσεις, καὶ ἀλλιγορίας ὅχι ξέ-
νας ἀπὸ τὰς Ἰνδικὰς προλήψεις, διέβρῃξαν ἔπειτα τοὺς δε-
σμους τῶν ξένων, καὶ ἐσύσκησαν μίαν θρησκείαν, λαβοῦσαν
τὴν ἀνεξαρτησίαν της ἂν ὅχι ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἀλλ' ἀπὸ
τοῦ εὐλογου, καὶ τὰ δικαιώματά της ἀπὸ τὴν φαντασίαν· ἡ
ἐν Ῥώμῃ συγκέντρωσις τῶν δογμάτων τοῦ Ἑτρουρικοῦ ἱερα-
τείου μὲ τοὺς μύθους τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἱερεῖς
δὲν εἶχαν σχεδὸν κἀμμίαν δύναμιν· ἡ ἀπὸ τὴν θρησκείαν
βοήθεια τῆς φιλολογίας, καὶ ἀπὸ τὴν φιλολογίαν τῆς θρη-
σκείας· ὁ κατὰ τῆς πολυθείας ἀγὼν τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἡ
νίκη ταύτης τῆς ὄντως ἰσχυρωτάτης, ὅταν καταπολεμῇ τι·
οἱ ἀνωφελεῖς ἀγῶνες τῆς ἐξουσίας, διὰ ν' ἀναστήσουν μίαν
καταπεσοῦσαν θρησκείαν· αἱ πλάναι τοῦ νοῦς καὶ θλίψεις
τῆς ψυχῆς, ὅταν χάσητις ὅλα τὰ μέσα τοῦ νὰ εὐχαρισήσῃ
τις τὴν χρεῖαν τῆς θρησκείας· ὁ ἀπροσδόκητος ἀλλ' ἄρπυκτος
ἐρχομὸς τῆς διδασκαλίας μιᾶς θρησκείας καθαρᾶς, καὶ ἡ ἀ-
ναγέννησις τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἀποδεχθέντος αὐτὴν τὴν

διδασκαλίαν· ταῦτα εἶναι, ὅσα ὁ Βενιαμὴν Κωνσάντιος ἔχει νὰ διδάξῃ, καὶ νὰ δοκιμάσῃ νὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Ἀθηναίου. Δὲν ἡμπορεῖ μὲν νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι θὰ τὰ ἐξετάσῃ κατὰ βάθος ὅλα, ὅμως θὰ προσπαθῇ νὰ ἐξυπνίσῃ τὴν περιέργειαν, καὶ ἴσως καὶ τὴν μελέτην εἰς ταύτην τὴν ὕλην τὴν τόσο ἀναγκαίαν, καὶ, τολμᾷ νὰ εἰπῇ, πολλὰ ὀλίγου γνωστὴν. Δὲν ἡμπορεῖ ἀκόμη νὰ προσδιορίσῃ, οὔτε ποίαν ἡμέραν, οὔτε ἀπὸ ποίαν ἐποχὴν ἀρχίζει τὸ μάθημά του.

Περὶ τῆς Μουσικῆς.

Χόρων, διδάσκαλος.

Ἐχει νὰ προσφέρῃ πρὸς τοὺς φιλομούσους μίαν σύντομον, ἀλλ' ἀκριβῆ καὶ σαφεῖ περιγραφὴν τῆς Μουσικῆς καὶ τῶν μερῶν της.

Ἀρ' οὗ δὲ τοῦτο ἐκθέσει, πόσῃ βοήθειαν ἔδωκε πάντοτε καὶ κατὰ πάντα τὸ Γαλλικὸν τῆς Μουσικῆς σχολεῖον εἰς ὅλα τ' ἄλλα τῆς Εὐρώπης, θὰ ἐπιφέρει τὴν ὀρθὴν ἐκθεσιν τοῦ γενικοῦ συστήματος τῶν μουσικῶν γνώσεων, καὶ θὰ δείξῃ τὴν ἀληθινὴν σχέσιν καὶ ἀμοιβαίαν χρεῖαν τῶν διαφόρων μερῶν των· ἔπειτα εἰπὼν τ' ἀναγκαῖα δι' ὅλα τὰ μέρη εἰς τὸ πρῶτον τμήμα τοῦ μαθήματος, τὸ ὅποιον θὰ εἶναι δογματικόν, καὶ ἐδῶ θὰ ἐκθέσει τὰς οὐσιώδεις διδασκαλίας ὅλων τῶν ἀντικειμένων, εἴτε τὰς ἀρχάς, εἴτε τὴν μέθοδον τοῦ πρακτικοῦ, εἴτε αὐτὸ τὸ πρακτικὸν τῆς τέχνης διδάσκων. Εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέρος, τὸ ὅποιον εἶναι ὅλον ἰσορικόν, γίνεται ἐκθεσις τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς συνθέσεως, παλαιῶν καὶ νέων· καὶ πρὸς ἀκριβεστέραν κατάληψιν, θὰ παρεισάξῃ δι' ὀργάνων παραδείγματα τοῦ καθενὸς, ἐκλεγμένα ἀπὸ τὰ τελειότατα, ὅσα ἐφάνησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀπ' ὅλα τὰ συστήματα τὰ ἀκμάσαντα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν Ἑλλήνων ἕως τὰς ἡμέρας μας.

Περὶ τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

Ῥοσέρτος, διδάσκαλος τῆ βασιλικῆς σχολείου Ἑβρίκου τοῦ Δ', ἀρχαῖος διδάσκαλος τῆ ἐν Παρισίῳ βασιλικῆς καὶ πολεμικοῦ σχολείου κτλ.

Θὰ διδάξῃ τὰς κανόνας τῆς προφορᾶς τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, καὶ ἔπειτα ἀναπτύξας τὰς ἀρχάς της, θὰ ἐξηγήσῃ δύο ἀπὸ τοὺς δοκιμωτάτους συγγραφεῖς τῶν Ἀγγλων, τὸν πρῶτον λογογράφον, καὶ τὸν ἄλλον ποιητὴν.

Περὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης.

Βολδόνης, ἀρχαῖος διδάσκαλος τῶν κλασσικῶν σχολείων, καὶ μέλος πολλῶν φιλολογικῶν ἐταιριῶν.

Θὰ ἀναλύσει μὲ τρόπον περιληπτικὸν τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἔπειτα θὰ ἐξηγήσει διαφόρους κλασσικοὺς συγγραφεῖς πεζοὺς καὶ ἐμμέτρους. Ἀλλ' ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν ποιητῶν προηγεῖται εἰς τὸ μάθημά του ἡ σιχουργικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν θ' ἀποδείξει, ὅτι ὅλη ἡ χάρις τῆς ἁρμονίας τῶν σίχων ἐκτεταται κυριωτέρως εἰς τὴν καλὴν προφοράν,

Α' Γ Γ Ε Λ Ι' Α Ι.

Μισθὸς τῆς ἀρετῆς καθ' αὐτὸ μὲν εἶναι ἡ συνείδησις, τὴν ὁποίαν ἔχει πάντοτε ὁ ἐνάρετος εὐεργετῶν τῶν ἀγαθῶν του πράξεων, καὶ αὐτὸν μόνον δίδει αὐτὸς ἑαυτῷ, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων οὔτε λαμβάνει, οὔτε ἀφαιρεῖται· ὡς τόσον ἀποδίδουσι καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν ἐνάρετον ἀμοιβήν, τῇ ἀληθείᾳ πολυὰ οἰκείαν, τὸν ἔπαινον. Τούτου οἱ ἐπαινούμενοι ἐξ ἅπαντος χρεῖαν δὲν ἔχουσιν, οὔτε ἐπιθυμοῦσι· πλὴν αὐτὸς γίνεται πρόξενος καὶ αἴτιος ἐνὸς ἄλλου δευτέρου καλοῦ· ἐγείρει διη. καὶ ἄλλους εἰς μίμησιν· καὶ οὕτω πληθυνομένων τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, συνεργεῖται ἡ εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος. Τοιούτου ἀνδρὸς ἐναρέτους πράξεις νεωστὶ ἐπῆνεσαν πολλάκις πολλαὶ ἐφημερίδες τοῦ εἰς Ταϊγανρόκου τῆς Ῥωσσίας διατρίβοντος ὁμογενοῦς μας κυρίου Ἰωάννου Βαρδάκη. Ὁ ἐκ τῆς νήσου Ψαρῶν καταγόμενος οὗτος ὁμογενὴς μας, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Θεία Πρόνοια ἐχάρισεν ἄφθονα τὰ ἐλεήτης, μεταχειρίζεται τὸν πλοῦτόν του μέσον θαυμασίου εἰς πᾶν ἀγαθοεργίας εἶδος. Ὅλη ἡ Ἐπαρχία τοῦ Ταϊγανρόκου καὶ πλὴν μέρος τῆς εὐρυχωροῦ ἐπικρατείας τοῦ Ῥωστικοῦ κράτους ἐπαινεῖ τὰς ἐλεημοσύνας του, τὴν ἐκ βάθρων ἀνέγερσιν ἱερῶν ναῶν, τὴν ἐπισκευὴν δημοσίων κτιρίων, καὶ ἄλλα πάμπολλα καλὰ, τὰ ὅποια γνωρίζουσιν ἀκριβῶς οἱ ἐκεῖσε, καὶ κηρύττουσι μὲ σενωφροσύνην σάλπιγγα. Ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ παρὸν κρίνομεν χρέος μας νὰ κηρύξωμεν εἰς τὸ Πανελλήνιον μίμῃ τοῦ ἐπαινετῆν πράξιν, ἀφορᾶσαν εἰς γενικὴν τοῦ Γένους αἰ-

φέλειαν. Ἐξεῖλεν ὁ γενναῖός οὗτος ἀνὴρ καὶ ἄξιός ἡς τῆς Ἑλλάδος κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐν Βιέννῃ ἀδελφότητα τῶν εἰς ὅλους μας σχεδὸν τοὺς ὁμογενεῖς διὰ καλοῦθειαν καὶ φιλογένειαν γνωρίμων Κυρίων Ἀμβροσιαδῶν Ῥάλληδων χίλια φλωρία Ὀλλανδικά, διορίζων αὐτοὺς νὰ τὰ μεταχειρίζωνται εἰς βοήθειαν τῶν ὅσοι ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς σπουδαίους μελετοῦν νὰ ἐκδώσωσι βιβλία χρήσιμα εἰς τὸ γένος.

Δεῖγμα καὶ τοῦτο τρανώτατον, φίλτατοι ὁμογενεῖς, ὅτι, ἂν καὶ τὸ Γένος πάσχη πολλά καὶ δεινὰ, τῶν ὁποίων ἀρχὴ καὶ ρίζα εἶναι ἡ ἀμάθεια, μ' ὅλον τοῦτο ἡ Θεία Πρόνοια δὲν τὸ ἐγκατέλιπε παντάπασι, ἀλλὰ κινεῖ κατὰ καιροὺς τοιοῦτους εὐεργετικούς ἀνδρας, διὰ νὰ τοῦ προσφέρωσι τὴν δυνατὴν ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν. Τὸ παράδειγμα τῶν τοιούτων μᾶς χρησιμεύει περισσότερον παρὰ τὴν ἤδη χορηγούμενην ἀπ' αὐτοὺς βοήθειαν. Ἐὰν μιμηθῶμεν ἕκαστος κατὰ τὴν δυνάμιν του τοῦ ἀξιεπαίνου Βαρβάκου τὴν προθυμίαν, καὶ συνεισφέρωμεν ὅλοι τὸν δυνατὸν ἔρανον, τίς ἀμφισβᾷλλει ὅτι ἐντὸς ὀλίγου δὲν θέλει πράξει ἡ δυστυχὴς Ἑλλάς ἀμεινον; Εἴθε ἡ Θεία Πρόνοια νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς ὅλους τὸν ἀξιεπαῖνον καὶ ὠφελιμώτατον τοῦτον ζῆλον.

Οἱ Ἐκδόται τοῦ Α. Ἐ.